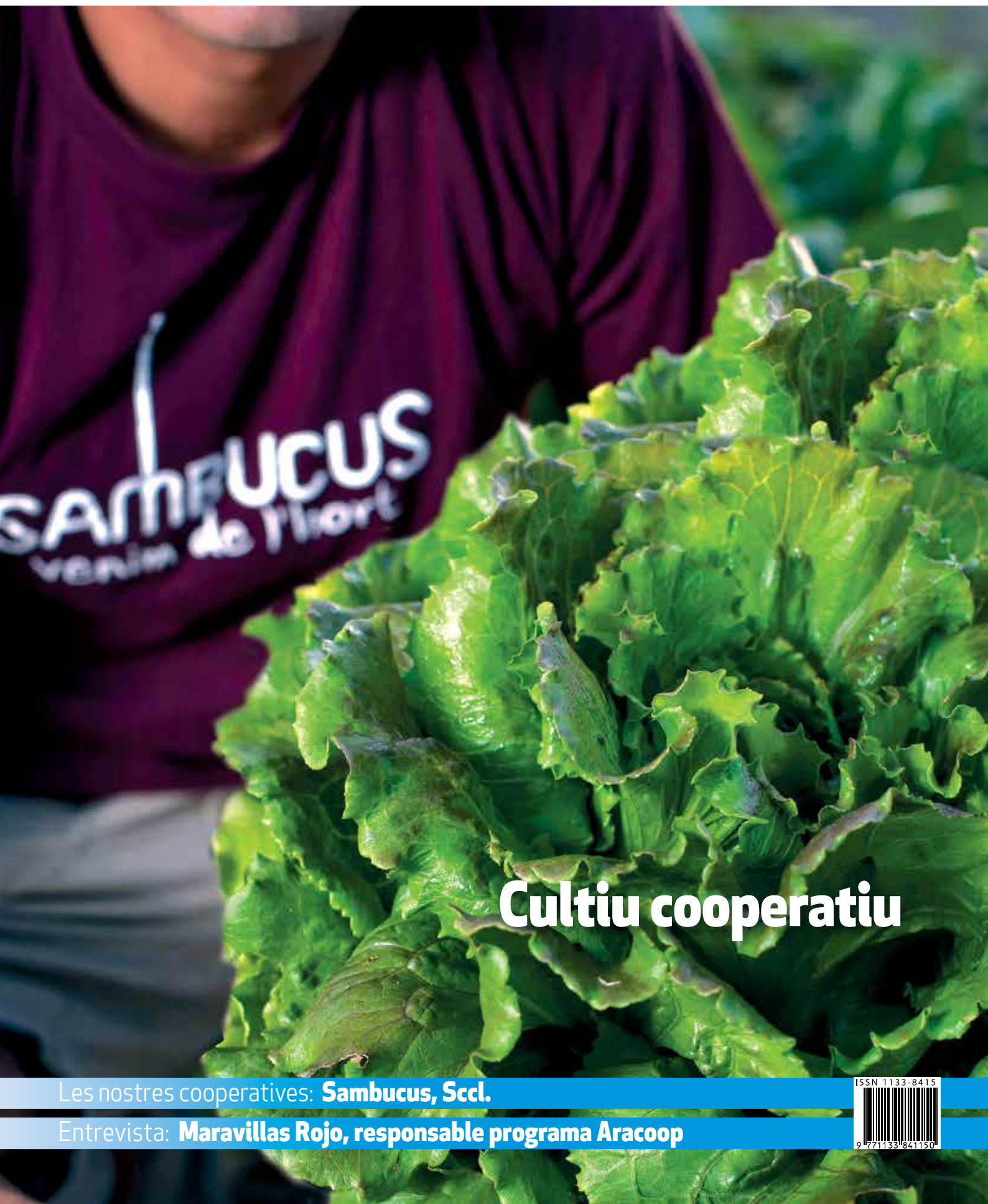


375

Abril 2014 • revista mensual
Any 34è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA



Cultiu cooperatiu

Les nostres cooperatives: **Sambucus, Sccl.**

Entrevista: **Maravillas Rojo, responsable programa Aracoop**

ISSN 1133-8415



9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)


ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 **Col·lectiu Ronda**
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Miquel Esquerra, jubilat.

5 / EDITORIAL

Cultiu cooperatiu

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES CATALUNYA

Les xifres del cooperativisme

Confederació de Cooperatives de Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVES

Sambucus, nova i decidida aposta per una economia social, solidària i compromesa amb el territori

Pep Valenzuela

Una iniciativa social i empresarial que dona oportunitats d'ocupació a persones amb dificultats per a què puguin esdevenir autònomes i accedir al mercat de treball en igualtat de condicions. Conreen, transformen, venen, expliquen, eduquen i cuinen des de la perspectiva de sentir-se part del territori i ser productors ecològics, de pensar, treballar i cooperar per la sostenibilitat dels projectes i de l'entorn.

**13 / ENTREVISTA**

Maravillas Rojo, responsable del programa Aracoop

Montse Pallarès

Aracoop és un programa que neix sota la voluntat de renovar, ampliar i enfortir l'economia social i cooperativa, concebant aquest model d'empresa com estratègic i transformador. Afirmar que l'economia social i cooperativa és una tendència emergent i que cada vegada hi ha més gent que pensa que és possible produir, consumir o gestionar de maneres més col·laboratives.

**16 / PREMIS FRG 2013 - 2N. PREMI APB**

Pensa. Alimenta't. Estalvia

Àngels Codina

19 / JORNADES SOBRE COOPERATIVISME - UCE 2013

Esport i cooperació

Carles Sanglas

22 / FINANÇAMENT COOPERATIU

Estudi sobre autofinançament cooperatiu (part II)

Miquel Corna, Miquel Miró, Ma. Lluïsa Navarro i Fermí Vives

**24 / OPINIÓ**

Fidelitat a la Fundació Roca i Galès

Esteve Puigferrat

25 / TAST DE VI

Tast de vi. Característiques de les diferents varietats (I)

Jordi París

**26 / BIBLIOTECA**

Donació

Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

Editora Fundació Roca i Galès Redacció i Administració Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat
Coordinació Agnès Giner. Consell de Redacció Margarida Colomer, Miquel Corna, Enric Dalmau, Núria Esteve, Raimon Gassiot, Agnès Giner, Joan Josep González, Ma. Lluïsa Navarro, Jordi París, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. Foto portada: Venim de l'hort, de terra endins... © Sambucus, Sccl. Disseny, maquetació i impressió El Tinter, SAL (empresa certificada EMAS) Dipòsit legal B-22.283/80 I.S.S.N. 1133-8415. Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals



Amb el suport de:

Generalitat
de CatalunyaMIXT
Paper procedent de
fontes responsables
FSC® C016706

Un parell de preguntes (que en són tres) a Miquel Esquerra i Ribas (Mataró, 1948), jubilat



1

Què et sembla atractiu del cooperativisme?

Una alternativa molt més justa i equitativa enfront del gran poder del capital. Una manera de viure més igualitària, oberta i lliure. Un procés productiu més ben repartit enfront del gran desgavell del capitalisme, que es basa en el principi “qui menys treballa, més guanya”.

2

Què no et convenç del cooperativisme?

Doncs que està ficat dintre del capitalisme i això comporta moltes contradiccions que a la llarga fa difícil ser equitatiu.

3

Consideres que hi ha una altra economia possible?

Doncs sí. Ja que, mentre hi hagi el món del diner, la plusvàlua, la destrucció sistemàtica i desproporcionada dels recursos naturals de la terra farà que no sols no avancem, sinó que anem enrere: augmentant el gran desequilibri que fa que quatre quintes parts de la població visquin en la misèria. Desmuntem el capital, les falses democràcies decadents i corruptes. Anem per la participació directa i la comunitat ben compartida.

Cultiu cooperatiu

Encetem la primavera dedicant el reportatge a la cooperativa Sambucus, una iniciativa social i empresarial que es dedica a oferir oportunitats d'ocupació a persones amb dificultats, a través de les engrescadores i productives accions de conrear, transformar, vendre, explicar, educar i cuinar, abordades conjuntament, des d'una perspectiva plenament holística. **Cultiu cooperatiu** compromet, doncs, amb la defensa del territori i la millora de la societat.

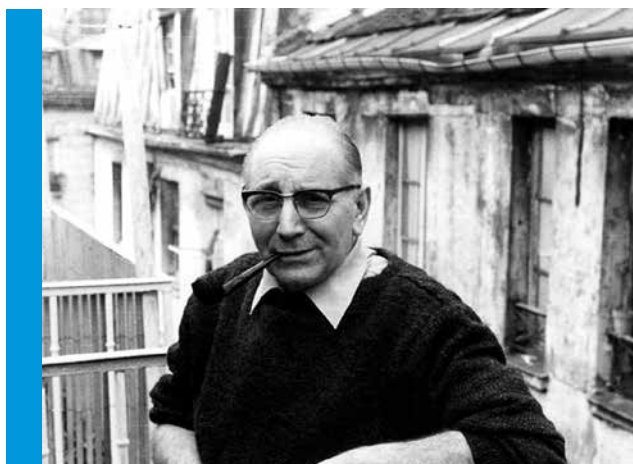
Una altra bona notícia de la temporada és la presentació del programa Aracoop, que té com a objectiu renovar, ampliar i enfortir l'economia social i cooperativa. D'aquest altre **conreu cooperatiu**, en parlem amb Maravillas Rojo, la responsable d'aquest programa

que es va presentar el passat 25 de març. Aquest número inclou, també, el text guanyador del Segon Premi Albert Pérez-Bastardas 2013, d'articles de medi ambient i educació ambiental, que tracta del malbaratament de certs aliments i de les possibles accions per aprofitar-los. Així mateix, trobareu un article sobre esport i cooperació, que resumeix la ponència presentada a les Jornades sobre Cooperativisme - UCE 2013 sobre l'educació en valors, especialment en civisme i ciutadania, a través de l'esport i l'associacionisme en aquest àmbit. I, també, la segona part de l'estudi sobre autofinançament cooperatiu, que recull els resultats de les enquestes i les conclusions finals. Tot plegat, un ben variat i fecund camp de **cultiu cooperatiu**. ■



LA COBERTA/ Sambucus, SCCL, producció agrària ecològica i cuina de proximitat des d'una perspectiva holística de compromís amb la defensa del territori i la millora de la societat, mitjançant el treball cooperatiu.

Foto: Venim de l'hort, de terra endins... © Sambucus, Sccl.



Vint-i-cinc anys sense Andreu Cortines

El proper 19 d'abril, es compliran vint-i-cinc anys de la mort d'Andreu Cortines, director de *Cooperació Catalana* entre els anys 1982 i 1986 i patró de la Fundació Roca i Galès entre els anys 1978 i 1986.

Andreu Cortines Jaumot (Sant Andreu de Palomar - Barcelona, 1909-1989) va ser cooperativista, socialista i lluitador per les llibertats nacionals. Militant del Bloc Obrer i Camperol (BOC) i del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), va impulsar des de la cooperativa de consum L'Andreuena, de la qual era soci, la creació de la Unió de Joventuts Cooperatistes, de la qual va ser president. També va ser fundador i director de *Tremp*, el seu òrgan de premsa. L'any 1935, es va casar amb Ana Clavero, militant cooperativista que va ser la seva companya de tota la vida. Acabada la Guerra Civil, es va exiliar a França, i durant la Segona Guerra Mundial va formar part de la xarxa d'evasió Vic-Martin, que ajudava els refugiats a creuar la frontera i subministrava avituallament a la Resistència. El 1945, va viatjar a Londres, ciutat en què va viure durant un any, i va establir contactes amb els directius de l'Aliança Cooperativista Internacional. De retorn a França, es va instal·lar a París. Va ser membre del Casal Català d'aquesta ciutat formant part de la seva junta directiva, i va arribar a ser-ne president. Va fundar i dirigir la revista *Vincle*. Durant l'exili va col·laborar molt estretament amb el President Josep Tarradellas. Impulsor i redactor de la Llei de cooperatives de Catalunya que es va aprovar el 1983, va promoure la creació de les noves estructures del cooperativisme. Va ser president del Consell Superior de la Cooperació i de la Federació de Cooperatives de Consum. Va formar part de la Comissió que va aconseguir la signatura del acord de compensació, per part de l'Estat, del patrimoni confiscat a les cooperatives després de la Guerra Civil. L'any 1988, la Generalitat de Catalunya li concedí la Medalla Francesc Macià en reconeixement a tota una vida dedicada al món de la cooperació dins i fora de Catalunya. ■



La cooperativa Som Energia inaugura una planta de producció elèctrica amb biogàs

El dissabte 15 de març, més de tres-cents socis de la cooperativa d'energia verda Som Energia van inaugurar una planta de biogàs a Torregrossa (Lleida). L'acte va esdevenir un acte de denúncia de l'actual política energètica del Govern central, que, segons la cooperativa, impossibilita nous projectes basats en l'aprofitament d'energies renovables i en el principi d'eficiència energètica.

La planta de biogàs de la cooperativa Som Energia és la primera instal·lació d'aquest tipus de tecnologia que s'ha impulsat gràcies a un model de finançament participat. La inversió total ha estat de 2.223.000 €, que s'han aconseguit íntegrament per mitjà d'inversions fetes pels socis de Som Energia, més els 200.000 € aportats per l'Institut Català d'Energia a través del seu Programa de promoció de les energies renovables de l'any 2011.

Es tracta d'una planta de producció d'energia elèctrica a partir de la valorització de purins i altres subproductes orgànics, de 500 kW de potència, que produirà anualment l'electricitat necessària per al consum d'unes mil tres-cents famílies. La major part de l'electricitat que genera la planta s'exporta a la xarxa elèctrica de distribució, mentre que la calor produïda s'utilitza per escalfar la planta i com a calefacció per a la granja adjacent que aporta els purins, de manera que s'aconsegueix un alt rendiment energètic.

Som Energia s'ha manifestat en contra de la política energètica actual, contrària a les energies renovables i a l'eficiència i la democratització de l'energia. Ha denunciat que el canvi de retribucions al sector del biogàs amenaça de tancament les plantes actuals i frena el desenvolupament de futures inversions en aquesta tecnologia. I recorda el paper fonamental que poden tenir les plantes de biogàs en la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle i en la dels problemes ambientals que poden sorgir si no es fa una bona gestió i tractament dels purins. La inauguració va comptar amb la presència d'uns tres-cents de socis de la cooperativa i de representants de l'ICAEN i de l'Ajuntament de Torregrossa. ■



Les cooperatives de Tarragona aposten per mantenir els llocs de treball

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) i els sindicats CCOO i UGT van subscriure, el 17 de març, el Conveni col·lectiu de les cooperatives del Camp de Tarragona. A l'acte, que es va fer a les instal·lacions del Celler Cooperatiu de Vila-rodon, també hi van participar membres de comitès d'empresa i delegats de personal, en representació dels treballadors. Els representants de la FCAC va destacar que aquest Conveni té l'objectiu principal de mantenir els llocs de treball i van valorar la flexibilitat de les organitzacions professionals, que va permetre arribar a un acord per facilitar l'adequació dels salaris en funció de la situació de l'empresa. A les comarques de Tarragona hi han 115 cooperatives agràries, que generen uns 1.950 llocs de treball.

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya té com a objectius fonamentals representar els interessos de les cooperatives agràries i dels seus socis, i alhora proporcionar-los l'assessorament i els serveis necessaris que els possibilitin una gestió empresarial competitiva. La FCAC aplega el 80% de les cooperatives agràries actives del territori. I els serveis d'aquestes empreses els reben un total de setanta-cinc mil pagesos i uns dos-cents mil habitants de comarques rurals. ■

Eticom - Som Connexió, la primera cooperativa de telecomunicacions

El dissabte 22 de març, va tenir lloc al Teatre Modern del Prat del Llobregat l'assemblea constituent de la cooperativa de consum sense ànim de lucre en telefonia mòbil, fixa i internet Eticom - Som Connexió. Al llarg de l'assemblea, entre altres punts de l'ordre del dia, es van fer les votacions per a aprovar els estatuts fundacionals i per a elegir els membres del primer consell rector i els interventors de comptes.

Eticom - Som Connexió és una cooperativa sense ànim de lucre, de construcció participativa i comunitària, que pretén cobrir les necessitats d'accés als serveis de telefonia i internet dels socis consumidors, i alhora aglutinar persones amb motivació per a avançar, des de l'acció-reflexió conseqüent, cap a la pròpia sobirania respecte als serveis i les infraestructures de telecomunicacions actuals.

Els seus objectius principals són: oferir accés de qualitat a serveis de telefonia i internet, incidir en un canvi de mentalitat col·lectiva a l'entorn de la capacitat transformadora que pot tenir el consum cooperatiu en un marc d'economia social i solidària, i reduir els impactes ambientals i socials que genera el sector de les telecomunicacions. La inspiració d'aquesta cooperativa són altres experiències d'èxit similars com ara Som Energia, Fiare o Coop57. L'aposta per la forma cooperativa rau en el fet d'entendre que l'accés al consum requereix la implicació activa de totes les persones, ja que, "si tu no decideixes, decideixen per tu".

Parteixen de la construcció horitzontal, la intercooperació amb altres projectes d'arreu del món, i la recerca i desenvolupament sobre noves tecnologies o l'adaptació de les ja existents a una formulació comunitària, com una constant per a poder oferir un servei d'accés a telefonia i internet de qualitat, tot incidint en la construcció d'un altre món possible.

Per a fer-se'n soci cal fer una aportació de capital de 100 euros i omplir el formulari disponible al seu web: www.eticom.coop i www.somconnexio.org. ■



Cooprute, la Ruta Europea de Cooperatives

Cooprute és un producte turístic transnacional basat en el patrimoni cultural i industrial de les cooperatives. Inclourà rutes o itineraris que permetran als turistes viatjar d'un país a l'altre o dins d'un mateix país, d'acord amb els llocs d'interès fixats, els quals posaran en valor i promouran la riquesa del patrimoni cultural i industrial cooperatiu europeu.

Els punts turístics de Cooprute poden ser activitats gestionades per cooperatives que a través de la seva activitat econòmica contribueixen a preservar i desenvolupar el patrimoni cultural i industrial tangible (productes locals, obres d'art, artesanía, edificis, monuments o llocs històrics, espais naturals, etc.), o bé intangible (tradicions locals, esdeveniments festius, pràctiques i habilitats industrials, etc.). També poden ser altres llocs i destinacions operats per associacions o fundacions i que il·lustrin la cultura i els valors del moviment cooperatiu.

Els productes que es generaran són un web comercial de les rutes, un catàleg d'identificació dels punts turístics, i la inclusió de les cooperatives i altres organitzacions en un nou Itinerari Cultural Europeu que sigui reconegut pel Consell d'Europa.

Poden participar a Cooprute les cooperatives amb seu a Europa que contribueixin a preservar i valorar el patrimoni industrial, cultural i natural en l'àmbit local, així com altres entitats, també amb seu a Europa, orientades a la promoció i difusió de la història, la cultura i els valors de les cooperatives. Les cooperatives sol·licitants han de tenir potencial turístic i estar interessades a rebre turistes i en l'intercanvi transfronterer. Per a poder participar-hi, abans del 30 d'abril del 2014 cal omplir el formulari (en anglès) que hi ha a l'apartat "Cooprute" del web www.cooperativescatalunya.coop. Cooprute neix d'una aliança entre organitzacions europees representatives del moviment cooperatiu, i el nostre país hi participa a través de la Confederació de Cooperatives de Catalunya, amb la Generalitat.

Més informació: www.cooperativescatalunya.coop. ■

Clade nomena nou director general

El passat 18 de març, el Grup Clade va comunicar la decisió de l'Assemblea de Clade de nomenar nou director general del grup Ramon Roig, que des del 1997 estava vinculat al Servei d'Estudis de Catalunya Caixa, del qual era director des del gener del 2011, activitat que compaginava amb la docència a la Universitat Autònoma de Barcelona.

David Cos, president de Clade, va expressar la seva satisfacció per la incorporació de Roig al Grup i va destacar que "la combinació de la seva visió estratègica, juntament amb el coneixement de les finances i el seu compromís i actitud de proximitat han estat elements cabdals per a la seva elecció. Estem convençuts que tant la seva aportació al grup com l'acompanyament que pot oferir a les organitzacions membres de Clade aporten un gran valor al projecte".

Per la seva banda, Ramon Roig va afirmar que acceptava amb il·lusió el repte de Clade perquè "em permetrà aproximar-me a la gestió amb un model d'empreses properes, implicades amb la societat i que centren el seu valor en les qualitats del seu producte o servei".

I va afegir: "Tinc ganes de contribuir a un bon funcionament de l'economia social perquè tiri endavant, demostrant que és un model possible i tan o més vàlid que les estructures de societats més pròpies del model capitalista."

Clade és el primer grup empresarial cooperatiu català, constituït el 2004 i format per Abacus Cooperativa, Cooperativa Plana de Vic, Escola Sant Gervasi, Grup Qualitat, La Fageda, Suara Cooperativa, Fundació Blanquerna, Grup Cultura 03 i Lavola. La seva facturació agregada va ser de més de 270 milions d'euros el 2012, amb més de 3.800 persones ocupades, prop de 1.800 socis treballadors, 750.000 socis consumidors i més de 1.100 socis del sector agrari. ■

Les xifres del cooperativisme

Confederació de Cooperatives de Catalunya

Transcorregudes unes quantes setmanes des del tancament de l'any 2013, es van publicant les estadístiques que ens permeten analitzar l'evolució del cooperativisme durant aquest darrer exercici.

En primer lloc, hem d'indicar que continuem sense dades que ens permetin accedir a un coneixement exhaustiu de les nostres empreses. Actualment, només coneixem el nombre de noves empreses i el de nous llocs de treball. Les dades relatives a resultats encara són més difícils d'obtenir, i no tan sols perquè es publiquen amb molt de retard (les darreres són les del 2011), sinó també perquè només es refereixen a les empreses que liquiden impostos sobre societats. Insistim, doncs, que caldria fer un esforç per generar un sistema d'informació que ens permetés tenir un coneixement més profund de la realitat cooperativa.

Sobre la base de les dades de què disposem, podem considerar que el 2013 ha tingut un comportament similar al 2012 pel que fa a la creació de cooperatives. En total, se n'han creat 146, gairebé el 83% de les quals són de treball associat, i l'11,6%, de serveis. Per contra, s'ha trencat la tendència de creació de les cooperatives més relacionades amb la intercooperació, ja que la creació de cooperatives mixtes, de segon grau o grups cooperatius, que en els anys anteriors suposava prop del 5%, aquest any passat no ha arribat ni a l'1%.

Per a valorar la creació d'ocupació, hem d'analitzar els informes publicats pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, i és en aquests on trobem una de les dades més importants dels darrers anys. Enguany s'ha invertit la tendència de destrucció d'ocupació cooperativa: a finals del 2013, hi han 1.397 llocs de treball més que cotitzen a la Seguretat Social, lluny encara de les xifres del



2007, però en clar augment. Si bé l'augment més gran s'ha donat en el col·lectiu de treballadors adscrits al règim general, l'increment en el nombre d'autònoms és constant des del 2011, fins a arribar a la xifra actual d'11.420 persones: el nivell del 2008.

Respecte al 2012, ha disminuït el nombre d'empreses que cotitzen en el règim general, però el de les del règim d'autònoms ha augmentat en 103. I recuperem els nivells del 2011, amb un total de 4.808 cooperatives. Les 3.262 empreses del règim d'autònoms se situen al nivell del 2008, tal com hem dit que passa amb l'ocupació.

Constatem amb entusiasme que el cooperativisme continua responent amb fortaleza, cada any amb dades més bones, davant aquesta conjuntura tan adversa.

Mantenim que la creació de cooperatives i d'ocupació són un puntal bàsic per al desenvolupament d'aquest model en la societat; aquest any, el moviment ofereix unes xifres raonablement positives. Ara bé, amb el creixement de les cooperatives existents no n'hi ha prou, ja que caldria aconseguir un ritme més important de creació de noves societats, de manera que s'es-

tengui cada cop més aquest model de fer empresa que vol resoldre les necessitats de manera col·lectiva. Tot i això, anem pel bon camí. Aquest any 2014, com bé sabeu, farem un esforç important per fomentar l'enfortiment, la renovació i la creació de cooperatives a través del programa Aracoop. Per aconseguir que les xifres del 2014 siguin més satisfactòries que les del 2013. Moltes de les cooperatives participants en el programa Aracoop incorporen una càrrega important d'innovació en el producte, en els processos de comercialització, així com en noves formes de cooperació empresarial. Aquestes, en part, són el referent perquè tots ens adonem que avançar és possible, que cal no que no tinguem por de la innovació ni de la internacionalització. Per a tirar endavant els projectes és important la planificació i la generació d'equips de treball dinàmics i multidisciplinaris, que pensin i valorin les possibilitats d'èxit, especialment pel que fa al mercat i les vendes potencials; cal dotar els projectes de grans dosis de realisme, de manera que, un cop iniciat el procés, posem els màxims esforços per assolir els objectius que ens assegurin la viabilitat. L'èxit de cada cooperativa depèn de les accions que els seus socis fem en l'àmbit comercial i productiu, en el financer i en el del control de la gestió. Finalment, insistim a comentar que els nostres projectes empresarials han de mirar cada vegada més als mercats internacionals. I, tot i que no és tasca fàcil, hem de ser conscients del fet que en el nostre entorn proper la demanda interna ha caigut molt i que encara no sembla que pugui créixer. I també que no podrem comptar amb la demanda de l'administració pública de manera normalitzada. Tanmateix, cal seguir el camí d'esforç col·lectiu i il·lusió realista. ■

Sambucus, nova i decidida aposta per una economia social, solidària i compromesa amb el territori

Pep Valenzuela
Ex-libris, SCCL

De molt recent creació a la ciutat de Manlleu, la cooperativa Sambucus es planteja un projecte de complexitat i llarg abast, amb una visió i unes perspectives holístiques, de compromís amb la defensa del territori i la millora de la societat, mitjançant el treball cooperatiu. Després de dos anys, els resultats avalen la seva visió de futur i la seva capacitat per a materialitzar somnis.

L'Anna Arisa ens rep una mica preocupada per l'horari, ja que en breu s'haurà de començar a servir el dinar i treballa contra rellotge perquè li fa por que el temps de la conversa no se'n quedi curt.

Havent cursat estudis de treball social, l'Anna és responsable de l'àrea gastronòmica i social, la qual cosa implica, entre altres responsabilitats, treballar al restaurant que la cooperativa Sambucus té al mercat municipal de Manlleu servint cafès, copes i plats, entre altres tasques. El projecte, de molt llarg abast, és encara una criatura ben nova: començaren a treballar a mitjans del 2011; el restaurant, concretament, va ser inaugurat el febrer del 2012. Són sis els socis treballadors, tots amb trajectòries ben diverses i edats entre els vint-i-pocs anys del més jove i els cinquanta-i-tants del més veterà. Al mateix temps, El Sambucus, SCCL és també empresa d'inserció social.

Tot plegat, es defineixen com a “una iniciativa social i empresarial per donar oportunitats d'ocupació a persones amb dificultats per tal que puguin esdevenir autònomes i accedir al mercat de treball en igualtat de condicions”. I alhora porten a terme activitats a la



Restaurant al mercat de Manlleu i plantes aromàtiques cultivades, assecades i envasades per Sambucus.

terra, l'horta i la cuina. “Conreem, transformem, venem, expliquem, eduquem i cuinem”, proclama l'Anna, i afegeix que també ho fan des d'una perspectiva important com és la de “sentir-nos del territori i ser productors ecològics, que pensem, treballem i cooperem per la sostenibilitat dels projectes i de l'entorn”. La idea va néixer en un marc d'inquietud i preocupació, en l'àmbit del municipi de Manlleu, per donar resposta a la situació de problemes socials de la ciutat, especialment agreujats pels efectes de la crisi en una població amb un alt percentatge de població immigrant i, en general, en risc d'exclusió. El projecte, per tant, matisa l'Anna, “relaciona la necessitat de desenvolupament territorial, a partir de la producció agrària principalment, amb el desenvolupament de projectes d'inserció social”.

Amb la rehabilitació del mercat municipal, enmig del barri de l'Erm, Sambucus va presentar-se a concurs per a la gestió del restaurant. En guanyar aquest, el projecte assolí una dimensió i unes possibilitats de desenvolupament nous: els productes que la cooperativa conrea s'utilitzen per a la cuina del restaurant, a més dels productes de les parades, amb les quals han establert una estreta relació de col·laboració, cosa que vol dir, en definitiva, treballar amb “productes de proximitat i de temporada, a més d'ecològics, en el cas dels que produeix Sambucus”. Les terres llaurades, a les finques de la Rierola i mas Vinyoles, no són propietat de la cooperativa. Les aconseguiren a partir d'acords amb els propietaris, que de fet s'incorporaren al projecte i ara aporten la



seva part a la proposta cooperativa i social. A la primera, hi funciona un allotjament rural acollidor i ben equipat que permet als estadants gaudir de la natura i de l'hort. A la segona, hi té lloc el conreu de plantes aromàtiques i la seva posterior transformació en infusions i condiments tot utilitzant un assecador solar, dels pocs que hi ha en funcionament a Catalunya. Com es pot veure, el grup de Manlleu té molta empena i força. La feina que ha fet en només dos anys ho demostra de manera fefaent. Pel que fa a la producció agrària, a les dues finques, que reben visites per conèixer i viure l'experiència, es produeixen verdures i hortalisses; a més, produeixen les plantes aromàtiques i medicinals de què hem parlat i de les quals es fan asseccaments per a infusions i condiments. Aquests productes ja es distribueixen i es comercialitzen. Sambucus té una botiga en línia i uns quants punts de venda i distribució estables a Manlleu, al Mercat de Vic i en altres ciutats de la comarca.

Cooperativa de segon grau

Amb tot això, Sambucus va entrar a formar part d'un grup de tretze empreses socials i cooperatives que, amb suport de la Fundació Catalunya - La Pedrera, constitueixen una cooperativa de segon grau, anomenada 2.147 Mans, per a la distribució dels seus productes als supermercats de la cadena Bon Preu. Sota aquesta marca, les empreses socials uneixen esforços per poder mantenir economies d'escala sense deixar de ser allò que són. Al gener ja es van posar a la venda els primers productes d'agricultura ecològica. Les tretze empreses que han format la nova cooperativa donen feina a més de mil persones. Fins ara s'han posat a la veda vint-i-

El restaurant, és la finestra que mostra la nostra manera d'entendre el món, o sigui dels processos que conformen aquest projecte: terra, ecologia, proximitat, cuina, treball per a la inserció, creació d'ocupació, cooperació i solidaritat”.

cinc productes, i es calcula que cap a la fi de l'any en curs ja en seran cinquanta-sis: producte fresc, de IV gamma (fresc envasat) i kits per a fer plats senzills.

Pel que fa al restaurant, aquest mes de febrer Sambucus ha sigut convidat a formar part de l'associació Osona Cuina, considerat el col·lectiu gastronòmic de referència a la comarca, juntament amb D.O. Vic, Ca la Tresona i el Gravat. L'entrada, a més, ha sigut amb una estrena de luxe: van rostir porc a la plaça de Vic el dijous llarder i van participar a la celebració del 15è aniversari d'Osona Cuina a l'Orfeó de Vic, i també van col·laborar en el sopar del 1r Congrés Internacional de la Tòfona.

El restaurant, afegeix l'Anna, “és una mica com si fos el punt de trobada de les activitats, la finestra que mostra la nostra manera d'entendre el món, o sigui dels processos que conformen aquest projecte: terra, ecologia, proximitat, cuina, treball per a la inserció, creació d'ocupació, cooperació i solidaritat”.

La formació, base fonamental pel projecte

Quan podria semblar que no es pot fer res més, hem sabut que un altre eix important del projecte cooperatiu i social d'aquesta jove cooperativa és la formació. Ofereixen a les escoles cursos sobre coneixements relacionats amb la producció i el consum sostenibles, tot fomentant els valors de respecte pel medi ambient i treballant dos grans eixos: la cuina i l'alimentació, i l'hort i les plantes aromàtiques. Els programes es realitzen, majoritàriament, a les instal·lacions pròpies per tal d'acostar els alumnes als espais on té lloc l'activitat productiva. Tot i això, disposen de models per portar aquestes temàtiques a l'aula.

Al mateix temps, s'ofereixen un conjunt de propostes sobre els valors de la cultura agroalimentària i l'educació, i formació per a construir estils de vida sostenibles: per a promoure la cultura agroalimentària a casa, a l'escola o als espais públics, adreçades a les famílies, els professionals de l'educació i d'altres àmbits, les entitats civils i les administracions públiques. I també horticultura: un curs sobre l'hort ecològic i un altre d'iniciació a l'horticultura ecològica. Es combinen les sessions teòriques amb les pràctiques, conduïdes per persones expertes. I, finalment, cursos sobre gastronomia i cuina per a un públic ampli.

Aprenentatge i formació en el treball són, així mateix, els objectius d'un projecte, dirigit per l'Anna, per a la inserció de joves que no estudien ni tenen feina, vuit concretament, al poble de Sant Pere de Torelló. I mentrestant van covant altres dos projectes d'inserció: l'un per a portar la cuina d'una residència de salut mental, per a dues persones, i



Restaurant al Mercat Municipal de Manlleu.

un altre de plantes aromàtiques, per a dues persones més.

En aquest àmbit, la cooperativa treballa activament amb l'Associació de Pagesos Agroecològics d'Osona i també amb la Xarxa d'Empreses d'Inserció Social d'Osona (XEISO), i alhora està en contacte permanent amb els Serveis Socials i amb el Departament de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de la ciutat.

"Ara", assegura l'Anna, "és un gran esforç tot el que estem fent, molta feina i costa d'arribar; però, amb tot, estem progressant molt adequadament." Bona part de l'èxit es deu, sens dubte, a la qualitat de l'equip, dels sis socis de Sambucus. A més de l'Anna, hi ha en Manel, hortolà de tota la vida i especialitzat en el cultiu ecològic; en David, de vint-i-quatre anys, que ja és el xef del restaurant i va treballar un parell d'anys al Celler de Can Roca; l'Ivan, l'altre cuiner, més jove i amb menys experiència, però que també ha treballat força com a cambrer i cuiner; la Mireia, economista que fa de gerent i que, igual que l'Anna, té experiència en el món del cooperativisme; i, finalment, l'Ester, enginyera agrònoma, que és la responsable de l'àrea agrària.

"No estem en això només per garantir el nostre lloc de treball: volem ser més grans, crear més llocs de treball, fer la societat que ens envolta més cooperativa i solidària"

Aposta per l'autofinançament

Mentre atén alguns clients, l'Anna va explicant que van tenir clar des del primer moment que per a poder funcionar i treballar pels objectius que es plantejaven havien d'aconseguir autofinançament. Començaren amb una inversió personal de deu mil euros cada un dels sis socis. Algú, relata, ja els tenia; d'altres, o van capitalitzar l'atur o els van aconseguir amb préstecs o ajuts de familiars o amics. Era una bona base per a començar. Després, l'agilitat a l'hora d'aconseguir crear xarxa de relacions i col·laboració, com ara la Xarxa CX AgroSocial, va permetre d'enllestir un bon inici. S'hi ha de sumar un préstec d'Acció Solidària contra l'Atur. Préstec de caràcter participatiu, o sigui que aquesta entitat creu en el projecte i s'hi implica: hi participa. Han rebut, també, finançament del Grup d'Inversors Cooperatius SL

(GICOOP, animat per la Federació de Cooperatives de Treball i amb participació d'inversors privats i la Fundació Seira). En definitiva, assenyala l'Anna, "no és només finançament: parlem d'aliats per a desenvolupar el projecte i trobar fórmules per a anar avançant". Perquè "no estem en això només per garantir el nostre lloc de treball: volem ser més grans, crear més llocs de treball, fer la societat que ens envolta més cooperativa i solidària, tot sabent els límits i la mida del nostre àmbit i territori".

Tot i l'activisme d'aquesta cooperativa, membre de la Federació, l'Anna es plany de les seves limitacions... actuals: "No ens queda temps ni forces per a participar en altres xarxes més enllà del que es mou a escala comarcal... De moment." www.facebook.com/Sambucuscooperativa, www.sambucus.cat/, [@sambucuscoop](https://www.instagram.com/sambucuscoop) ■

Maravillas Rojo, responsable del programa Aracoop:

“Aracoop té el repte de posar en valor l'economia social i cooperativa, com a model empresarial estratègic i transformador”

Montse Pallarès
Ex-libris, SCCL

Aracoop és un programa de cooperació públicoprivat que promou el Departament d'Empresa i Ocupació en el context de Catalunya Emprèn, amb la participació de la confederació i les federacions de cooperatives i amb la col·laboració de més de vuitanta institucions públiques i privades implicades en la creació i el creixement d'empreses de l'economia social i cooperativa.

Maravillas Rojo treballa en aquest programa i avui ens trobem amb ella per parlar-ne. La Maravillas es va llicenciar en Ciències Econòmiques l'any 1973 per la Universitat de Barcelona. Ha estat directora de l'INEM de la província de Barcelona entre els anys 1991 i 1995. Va ocupar el càrrec de tinent d'alcalde i va ser regidora a l'Ajuntament de Barcelona entre el 1995 i el 2007. I entre el 2008 i el 2010 va ser secretària general d'Ocupació del Ministeri de Treball i Immigració del Govern central. Actualment és la responsable d'emprenedoria social de la Direcció General d'Economia Social i Cooperativa i Treball Autònom del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Per què Aracoop?

Penso que cada dia disposem de més elements i més dades que ens motiven a promoure canvis socials i econòmics i que ens provoquen una certa voluntat de transformació davant de realitats econòmiques i socials. Al nos-



tre voltant cada dia hi han més persones, i també més empreses, que pensen que és possible produir, consumir o gestionar d'una manera més col·laborativa. Les actituds col·laboratives, que en termes de gestió empresarial serien tant la gestió col·laborativa com el lideratge emocional, són elements que a hores d'ara s'estan incorporant en àmbits amplis de gestió empresarial. I això està succeint perquè les empreses que volen innovar, que volen tenir credibilitat en el temps i que volen tenir futur, saben que la intel·ligència col·lectiva és un valor que cal tenir present per a produir en bones condicions, per a ser més eficients, per a generar nous productes i nous serveis; i també saben que la participació

i la implicació a l'empresa són la base de la col·laboració per part de les persones que hi treballen. És per això —perquè els aspectes de la gestió col·lectiva, la necessitat d'incorporar responsabilitat social, la implicació al territori o la importància de les persones són aspectes emergents— que ara és oportú destacar l'aportació de les empreses de l'economia social i cooperativa, que té arrels ben desenvolupades des de fa temps. Així, podem afirmar que avui dia una de les tendències emergents és l'economia social i cooperativa. Així ho reconeix la UE, amb la incorporació de la iniciativa d'empresa social amb la qual ha distingit la important aportació que aquest model fa a l'activitat econòmica i a l'ocupació. I també

Maravillas Rojo, presentant el programa Aracoop, el 25 de Març al Palau de la Generalitat.

crec que cada dia es va incorporant de manera més àmplia en diferents sectors econòmics i socials.

Per això té sentit en l'actualitat un programa com Aracoop: per a mostrar que hi han empreses —i poden haver-n'hi moltes més— que es basen en la gestió col·laborativa, que són flexibles, que impliquen les persones que hi treballen i que són transformadores de realitats socials.

En aquest sentit, Aracoop és un programa que neix partint d'una voluntat ben definida: renovar, ampliar i enfortir l'economia social i cooperativa, amb el convenciment que aquest model d'empresa és estratègic i transformador.

És estratègic perquè incorpora en la seva essència la gestió col·laborativa, i transformador perquè, a més de crear valor, també crea valors, perquè es basa en l'interès col·lectiu.

Aracoop neix en el marc d'un acord de govern per enfortir aquest corrent empenedor i es desenvolupa amb la participació activa de la confederació i les federacions de cooperatives de Catalunya i amb la col·laboració de més de vuitanta entitats i institucions diverses que comparteixen aquests objectius. Podem dir, doncs, que Aracoop té un repte, que és posar en valor l'economia social i cooperativa com a model empresarial estratègic i transformador. I que aquest repte s'afronta a partir d'una suma de voluntats de moltes entitats i institucions.

En què es concreta Aracoop? Què farà aquest programa?

Aracoop desenvoluparà setze accions que permetin fer prop de quatre-centes activitats arreu del país, especialment comptant amb les àrees de promoció econòmica de molts ens locals, amb les escoles i les universitats, col·legis professionals i cambres de comerç, etc.

Amb això volem apropar-nos a dues mil cinc-centes persones que comparteixin el model cooperatiu. Es pretén, més concretament:

- Crear cent cinquanta noves cooperatives.
- Enfortir la viabilitat de trenta



- empreses de nova creació.
- Incorporar a l'aprenentatge de l'organització cooperativa seixanta escoles en les quals participin tres mil alumnes.
- Treballar amb deu universitats.
- Estendre el model cooperatiu.
- Desenvolupar un pla de creixement amb trenta empreses amb projectes consolidats.

A què ens referim quan parlem d'emprenedoria social?

Quan parlem d'emprenedoria social, no ens referim estrictament a una forma jurídica de fer empresa, sinó al fet d'organitzar activitats econòmiques per afrontar reptes socials (alguns existents des de fa temps, i d'altres, generats pels canvis actuals) gestionant recursos i perseguint impacte econòmic amb l'objectiu d'obtenir un benefici col·lectiu. Aquesta és la primera característica de l'emprenedoria social: la decisió d'organitzar una activitat econòmica per respondre davant un repte social. I la segona és el fet de servir a un interès col·lectiu, cosa que pot tenir com a resultat ampliar l'impacte arribant a moltes més persones, etc.

Així doncs, els emprenedors socials, en el marc de l'economia social, persegueixen un impacte social deliberadament positiu.

Cal dir que totes les empreses en tenen, d'impacte social, però per a l'emprenedoria social aquest és deliberadament positiu.

Quina és la situació de l'emprenedoria social a Catalunya? Podem dir que s'ha incrementat en els darrers anys? Per què?

Dintre de l'emprenedoria social, que, com deia abans, no té pas una forma jurídica determinada (hi han moltes cooperatives, societats limitades d'interès social, autònoms agrupats, associacions, etc.), hi han diferents nivells. Alguns corrents de l'emprenedoria social, com per exemple l'anglosaxó, es basen més en la importància de la personalitat i la capacitat de lideratge de l'emprenedor. Altres corrents, com ara el francès, es basen més en el criteri col·lectiu, cooperatiu, de grup. Si més no, el que comprovem actualment, des de diferents parts del món, és que cada vegada hi han més persones que es plantegen dur a terme aquesta activitat econòmica, que té una clara voluntat d'impacte social. I això, en el cas de Catalunya, té una importància creixent.

Aquest fet s'ha posat de manifest amb l'elaboració de la primera proposta d'un mapa d'actors de l'emprenedoria social a Catalunya,

Xavier López —DG Economia Social i Cooperativa—, Felip Puig —Conseller d'Empresa i Ocupació— i Joan Aregio —Secretari d'Ocupació i Relacions laborals— durant la presentació del programa Aracoop el 25 de març.



que està disponible al web “emprenedoria social” (<http://www.emprenedoriasocial.cat/actors/>) i que ens ha permès detectar un conjunt d’entitats i institucions que donen suport a l’emprenedoria social, la promouen o li ofereixen serveis (específics o no). Cada dia hi han més entitats que incorporen el fet que l’emprenedoria social forma part del conjunt dels corrents empenedors. Això és molt interessant perquè vol dir que, si una acceleradora d’empreses, una incubadora o una consultora promou que hi hagin més empenedors en bones condicions, el fet d’identificar que una part d’aquests empenedors treballin des del corrent de l’emprenedoria social és normalitzar-ne la presència. I estem veient que això succeeix en organitzacions diverses. I també estem comprovant que són organitzacions públiques i organitzacions privades, que s’adrecen específicament a empenedors socials o s’adrecen a diferents tipus de corrents empenedors. A Catalunya hi ha molt per fer encara, sens dubte. Però crec que, en certa manera, comencem a ser un referent en economia social. Perquè, quan es fan convocatòries perquè es presentin projectes d’emprenedoria social, una bona part procedeixen de Catalunya. I

també perquè, quan hem fet propostes perquè es presentin projectes amb vocació d’emprenedoria social, sempre hi ha un bon nivell de resposta. Així que cal plantejar l’emprenedoria social com un corrent empenedor obert, sempre amb aquesta vocació d’afrontar reptes i de tenir interès col·lectiu.

Amb referència a aquest mapa de què parlaves, hi va haver una mica de debat, que no sé si us va arribar, perquè, al costat de les cooperatives i altres entitats de l’economia social hi havia també el nom d’algun banc.

És clar, perquè, com deia, els qui estan promovent l’emprenedoria social no són estrictament els qui habitualment formen part del moviment social i cooperatiu. Aquest és el pas endavant, i això és bo per al moviment cooperatiu. Em sembla molt interessant que una entitat com el BBVA, juntament amb ESADE, faci la quarta edició d’un programa com “Momentum” per donar suport a projectes de l’economia social que ja estan en funcionament. Com també el fet que hi hagin iniciatives privades com Ship2b que vulguin engegar acceleradores d’empreses amb impacte social. Hi han iniciatives privades, però

Presentació del Programa Aracooop el 25 de març al Palau de la Generalitat.

també d’altres de públiques, com ara Cobo, de l’Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. Podem valorar de manera positiva l’existència d’entitats, de diferents àmbits, que habitualment no treballen en l’emprenedoria social; i el fet d’haver obert la realitat de l’economia social i cooperativa a aquestes entitats o institucions que abans no estaven implicades en la promoció o ampliació d’aquest corrent. Valorem positivament també la diversitat. L’emprenedoria social, en la mesura que no està vinculada a una forma jurídica concreta, permet arribar a moltes més persones i a molts més agents i actors: a aquells que potser amb un format específic no se sentien tan identificats. I a la vegada posa en valor formats com el moviment cooperatiu, perquè en renovar els seus continguts potser el que estem fent és deixar enrere estereotips més vinculats al passat que a la necessitat de construir futur.

Quina és la percepció de l’economia social i cooperativa?

La percepció de l’economia social i cooperativa és que és una tendència de futur i amb futur. Perquè en la mesura que aquesta economia posi en valor els elements col·laboratius de la gestió, en la mesura que la transparència i la participació siguin reals, siguin valors efectius, en la mesura que demostrï que és possible tenir un impacte econòmic i tenir resultats sense que això es basi necessàriament a malmetre la situació col·lectiva, a especular amb interessos d’altre, estarem construint futur.

Si l’economia social i cooperativa treballa amb aquests valors i té impacte econòmic i impacte social i és capaç de compartir-los amb el conjunt de la societat, estic segura que ha de tenir una presència important —compartida amb altres realitats empresarials— i que, en la mesura que aquesta presència tingui una massa crítica suficient, seguirà sent un referent —amb voluntat de futur—, continuarà demostrant que és possible ser una empresa viable i alhora transformadora. ■

Pensa. Alimenta't. Estalvia

Àngels Codina Relat

Una noia llesca unes quantes barres de pa, un noi tira a la cassola pebrot verd i vermell, ceba i tomàquet tallats ben petits i, tot seguit, parteix per la meitat uns quarts de pollastre. A l'altra banda de la taula, un parell de noies pelen préssecs per a una macedònia. Contràriament al que pugui semblar, no són un grup d'amics que preparen un dinar o un sopar a casa. L'escena es desenvolupa a la plaça de la Virreina de Barcelona un dissabte al migdia del mes de setembre, i és el preludi d'un dinar popular obert a tothom que vulgui participar-hi. Els cuiners són tots amateurs i, en molts casos, acaben de conèixer-se; la matèria primera amb què preparen el dinar són les sobralles de diverses parades del mercat de l'Abaceria i de forns del barri que, si no hagués estat perquè ells les han recollides, haurien acabat a les escombraries.

L'activitat és una iniciativa d'El Plat de Gràcia, una associació de veïns que es va constituir el 2012 amb un objectiu: crear un menjador per al barri amb una finalitat no pas benèfica, sinó per sensibilitzar la població del malbaratament alimentari que genera la societat de consum. I és que, segons l'Agència de Salut Pública de Catalunya, a Catalunya es llencen més de 260.000 tones d'aliments a l'any, amb les quals podrien alimentar-se mig milió de persones. Si ho traduïm en diners, podem dir que els catalans llencen cada any 841 milions d'euros. Són unes xifres que per si mateixes ja fan esfereir, però més encara en un context de crisi com l'actual, en què, segons la Fundació Banc dels Aliments, la demanda de queviures per part de persones necessitades s'ha duplicat.

Els impactes del malbaratament
Més enllà dels impactes socials i econòmics, el malbaratament



Preparant el dinar de sobrants de La Verneda.

alimentari té uns altres impactes que sovint no es tenen en compte: els ambientals. L'estudi publicat per l'Agència de Residus de Catalunya *La diagnosi del malbaratament alimentari a Catalunya* revela que el 6,3% del total dels residus municipals de Catalunya són aliments comestibles desaprofitats i que, per tant, podrien haver-se evitat. Tot i que la Directiva europea de residus posa èmfasi en la necessitat d'apostar per la prevenció de la generació d'aquests, a Catalunya les accions dutes a terme en relació amb la fracció orgànica s'han orientat sobretot a millorar-ne la recollida i a fomentar l'autocompostatge. Però ¿quins són els impactes ambientals d'aquests productes esdevinguts residus? D'una banda, hi han els associats al seu

tractament final, i de l'altra, els generats durant les altres etapes del seu cicle de vida: la producció, la distribució i, en certs casos, l'elaboració. Expressat en termes de petjada ecològica, el malbaratament que es pot atribuir al consum, la distribució i la restauració a Catalunya equival a la utilització de 234.022 hectàrees de terreny, que és el 20% de tota la superfície agrària útil de Catalunya. El malbaratament alimentari també és el responsable de l'emissió de 520.753 tones equivalents de diòxid de carboni, que representa l'1,2% del total de les emissions de gasos d'efecte hivernacle de Catalunya (càlcul fet a partir de les dades del Segon informe sobre el canvi climàtic de Catalunya, 2010).

Qui malbarata i com podem evitar-ho a casa

Les famílies malbaraten el 58% del menjar a Catalunya, i evitar-ho és tan senzill com seguir algunes indicacions: planificar bé la compra; consumir primerament els aliments que puguin fer-se malbé més aviat i saber interpretar la data de caducitat i la de consum preferent; guardar i conservar bé els aliments a la nevera, al congelador i al rebost, i preparar plats per a aprofitar els sobrants o fer-ne conserves. Cal tenir en compte, també, que part del menjar que acaba a les escombraries són les sobres de racions excessivament abundants. Un bon consell, doncs, és calcular la quantitat de menjar que cuinarem i no omplir els plats més del que sigui necessari.

Les famílies, però, no són les úniques que malbaraten aliments: el 42% del menjar que es malbarata prové de l'hostaleria i del comerç alimentari. En aquest àmbit, les nostres propostes per a aquest tipus d'establiments són molt diverses: incloure, l'administració, la reducció del malbaratament



Dinar de sobrats al Poblenou —esquerra— i a la Verneda —dreta—, organitzats per l'associació Espai Ambiental dins el projecte "Malbarates o aprofites?"

alimentari en la contractació de serveis de restauració; adequar les racions a les demandes dels clients; fomentar l'ús de productes locals i de temporada; i normalitzar el fet que el client pugui endur-se el menjar sobrer; entre d'altres.

El llegat d'Agnès Varda

A *Les glaneurs et la glaneuse* (2000), la realitzadora de documentals francesa Agnès Varda ha retratat el dia a dia dels espigoladors, de les persones que s'alimenten dels excedents de producció, de les fruites i verdures que els productors llencen per no tenir la mida o la forma adequades per a ser comercialitzades, o fins i tot d'allò que llencen les persones i els comerços a les escombraries i que encara està en bon estat. Són, al cap i a la fi, persones que practiquen el que s'anomena *freeganism*, un moviment anticonsumista nascut a finals dels anys noranta que defensa, fonamentalment, una forma ètica d'alimentar-se i denuncia la salvatgia d'un sistema econòmic basat a consumir i a generar beneficis.

"No necessito menjar gratis: puc pagar-me'l." Hi han persones que donen aquesta resposta a l'oferta d'un plat gratuït en els dinars populars com els que organitzen cada dues setmanes els voluntaris d'El Plat a Gràcia. Alimentar-se del menjar que no volen els altres sempre ha estat mal vist: s'associa a persones amb pocs recursos



Acte de presentació de la Plataforma per a l'Aprofitament dels Aliments



Preparació d'un dinar d'aprofitament.

i excloses de la societat. “Cal treure l'estigma que les sobresón per als pobres”, afirmen Berta Gener, Alfons López i Thais Lleó, membres de l'associació Espai Ambiental. Constituïda el 2012, aquesta entitat ha centrat bona part de la seva activitat a fer campanyes de sensibilització sobre el malbaratament alimentari. Els creadors de la reeixida campanya “De menjar no en llencem ni mica” —finalista dels 4ts Premis Europeus de Prevenció de Residus a la categoria “Associacions” que es van fer públics el Dia Mundial del Medi Ambient del 2013— consideren que “cal donar un toc modern a la cultura de l'aprofitament: dotar-la de glamur”. En aquest sentit, ells fan campanyes a través de les xarxes socials Twitter i Facebook i organitzen tallers en els quals ensenyen a planificar la compra, organitzar els aliments a la nevera i aprofitar i conservar el menjar abans no es faci malbé.

Molt per fer

“Pensa. Alimenta't. Estalvia.” Aquest va ser el lema del Dia

Mundial del Medi Ambient del 2013. Amb motiu de la commemoració, el Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya (COAMB) i Espai Ambiental van fer una taula rodona amb el lema “Aquí no es llença res”, a la qual es van recollir les experiències de l'Associació de Venedors del Mercat Centre de Cornellà, del Col·legi Maristes Montserrat, de la Xarxa d'Entitats Cristianes d'Acció Caritativa i Social de Lleida, del Taller Baix Camp de Reus, del col·lectiu El Plat de Gràcia, de la Fundació Autònoma Solidària de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) —responsable de la campanya “Menja just” a la UAB— i d'un cuiner professional. A més de compartir experiències i iniciatives, a la taula rodona es va posar en relleu que cal una normativa clara sobre la donació de menjar i que és indispensable introduir regulacions, com ara bonificacions, per a fomentar la donació d'excedents per part del comerç o incloure clàusules contra el malbaratament per a menjadors col·lectius i cantines de gestió pública.



El 20 de febrer del 2014, es va fer un pas endavant en aquest sentit. Una quinzena d'entitats i empreses liderades per la Universitat Autònoma de Barcelona i la Plataforma per a l'Aprofitament dels Aliments van fer públic un manifest titulat “Prou malbaratar aliments”, amb què els signants es comprometen a sensibilitzar i educar la ciutadania sobre el malbaratament; donar suport a la recerca i la innovació; fer més transparent la informació sobre els residus alimentaris; promoure, d'una banda, canvis normatius que afavoreixin l'aprofitament d'aliments, i de l'altra, mesures econòmiques i fiscals orientades a la prevenció de pèrdues; facilitar la donació d'aliments a entitats d'acció social, i, finalment, contribuir a haver reduït el malbaratament alimentari a la meitat l'any 2025. I és que, només amb la meitat dels aliments que es perden actualment podria alimentar-se tota la població que passa gana al món. ■

Esport i cooperació

Carles Sanglas

Abans de les cooperatives hi ha la cooperació. La cooperació com una capacitat —i predisposició— de les persones, una expressió elevada dels valors de civisme i ciutadania, una manera de veure les relacions socials i l'objecte de les activitats econòmiques.

A Catalunya, el teixit associatiu té una funció vertebradora i de construcció social molt intensa, com també l'ha tinguda i la té el cooperativisme. De fet, a la seva base hi ha el mateix element fonamental: la capacitat dels ciutadans de sumar esforços de manera solidària per obtenir beneficis comuns per al col·lectiu que formen o per a tota la societat.

Les associacions esportives

L'esport té un pes molt important dins l'extensíssim associacionisme català. Les associacions esportives són molt nombroses i abracen la pràctica totalitat del territori del país.

D'altra banda, l'esport atreu especialment infants i joves. Són milers els que entrenen entre setmana i competeixen els dissabtes i els diumenges. Molts joves assumeixen com a voluntaris, desinteressadament, el paper de monitors/entrenadors dels equips dels més menuts. Molts adults també hi col·laboren desinteressadament, amb responsabilitats a la junta directiva, entrenant els equips o desenvolupant altres tasques imprescindibles per a l'operativa de l'entitat.

Seria molt bo que aquesta immersió dels infants i joves en el món associatiu a través de l'esport es convertís en una vivència nítida i conscient de l'associacionisme. Caldria garantir que perceben i identifiquen la cooperació desinteressada de tantes persones i que entenen que participen en una entitat que es regeix per processos democràtics, i que el seu club forma part d'un conjunt de moltes





ARXIU

altres organitzacions que, amb els mateixos principis, fan la seva aportació a la societat en àmbits molt diferents d'activitat.

Espais de socialització

Es diu que la pràctica esportiva mateixa és un vehicle òptim per a contribuir a educar integralment els infants i joves en valors i actituds fonamentals de ciutadania, per a formar els ciutadans del dia de demà. L'esforç i la perseverança, la companyonia i la solidaritat, el respecte i la cortesia, la competició entesa com a cooperació amb l'adversari, l'honradesa i les normes, l'autocontrol o el sentit de l'equitat, són expressions —valors— que sovint s'associen a la bona pràctica esportiva —a l'esportivitat— i s'incorporen al bagatge formatiu que, al costat de la destresa esportiva, els infants i joves poden obtenir integrats a les entitats esportives. Això, és clar, a banda dels aprenentatges i la formació que van associats a la pràctica esportiva.

Així doncs, molts infants i joves tenen la seva primera, i potser principal, vivència associativa —cooperativa— al seu club

esportiu, i de vegades des d'edats molt tendres. És, doncs, una gran oportunitat per a transmetre'ls, com un més dels valors de la seva formació, una consciència clara sobre l'associacionisme i la participació dels ciutadans en objectius comuns com a elements del seu desenvolupament social, i sobre la importància que aquests tenen per a la societat.

Això vol dir que el club esportiu s'ha de considerar com un espai de socialització més —i molt important— dels infants i joves, al costat de la família i l'escola.

Acció educativa

Però perquè un espai de socialització tingui uns efectes òptims sobre els infants i els joves, la seva funció educativa ha de ser sistemàtica, conscient i organitzada. Ha de ser una voluntat explícita de l'organització i una finalitat entesa i compartida per tots els seus membres. I l'entorn social ha d'entendre clarament la funció que fan aquestes organitzacions.

Si no és així, si l'acció educativa no la fem explícita i ben treballada, llavors els educadors perdem el control sobre la vivència que l'infant o jove té en aquest espai de socialització. No n'hi ha prou de donar per assumits de manera difusa per l'entitat uns determinats valors. I també cal subratllar que aquests valors no són presents automàticament a la pràctica esportiva.

Ben al contrari, cal fer explícits els valors de l'entitat i els criteris sobre la pràctica esportiva i posteriorment prendre les mesures i generar els mecanismes perquè siguin entesos de la mateixa manera per tot el col·lectiu i es reflecteixin realment en el comportament de l'organització i els seus membres.

La vocació educativa, és a dir, la intenció explícita de transmetre als infants i joves aquests valors que l'entitat es fa seus a través d'una determinada manera de veure i practicar l'esport, no ha de ser, tampoc, un simple enunciat. Cal organitzar l'entitat de manera

adequada per a canalitzar aquesta funció educativa, concretar-ne els objectius i els mètodes, compartir l'acció formativa amb les famílies i capacitar els entrenadors i monitors per a portar-la a terme de manera conscient i sistemàtica. És a dir, que tota l'organització i els seus membres s'han d'orientar a aquesta finalitat i portar a terme les seves activitats de manera que en facilitin l'assoliment.

Cultura corporativa i direcció estratègica

En definitiva, es tracta de fer una intervenció en la cultura corporativa de l'entitat. És a dir, engegar un procés de concreció de les finalitats, valors i criteris que han de ser compartits per tot el col·lectiu —directiva, entrenadors, famílies, infants, etc.— i una determinació de com aquests objectius i aquest caràcter corporatiu es transformen en mesures i s'incorporen al coneixement i a l'operativa de l'associació esportiva.

I l'eina adequada per a portar a terme aquest procés és la direcció estratègica. La formulació de la missió i la visió de l'entitat, amb la proclamació d'uns valors que regiran el desenvolupament d'aquestes finalitats. Aquest ha de ser un procés que acabi implicant tota l'organització. Aquestes idees que seran l'essència del club esportiu, han de ser conegudes per tots els seus membres. Les noves famílies que vulguin confiar els seus infants a l'entitat n'han de ser informades detalladament. En definitiva, tothom ha de saber què pot esperar de l'entitat, què li ofereix el club i què no li ofereix.

Després, la voluntat educativa s'ha de concretar en les pràctiques quotidianes del club. El dia a dia dels entrenaments, les normes d'ordre intern, el capteniment dels entrenadors davant els nens i en la competició o l'actitud dels pares davant l'activitat esportiva dels nens han d'estar alineats realment amb la voluntat d'educar. Això vol dir, si cal, completar la formació dels tècnics, i establir

eines i procediments adequats en tots els processos: els entrenaments, la competició, la comunicació amb pares i mares o l'avaluació del progrés dels infants i del grup.

La direcció estratègica també ens dona les eines per incorporar i consolidar gradualment els elements operatius necessaris i per a incorporar-hi mecanismes de manteniment, d'avaluació i millora com a parts integrants, indissolubles, de l'actuació del club en tots els seus nivells i manifestacions.

La inspiració del món cooperatiu

Les cooperatives, que competeixen en el mercat amb empreses mercantils i estan molt més professionalitzades que les entitats esportives de base, sí que treballen amb eficiència i mètode en l'àmbit estratègic i de la responsabilitat social empresarial (RSE). Les cooperatives estan acostumades a la reflexió estratègica i al seu posterior desenvolupament operatiu, a assenyalar sistemàticament els objectius estratègics i a definir clarament la manera d'assolir-los.

La idea de fons de les cooperatives: el seu compromís amb la societat i les persones més enllà de la seva activitat econòmica, el plantejament sempre social i orientat a la contribució del bé comú del cooperativisme, està ben formulada i especificada, i ha consolidat un llenguatge i una expressió propis que poden ser molt semblants als de tot l'associacionisme i específicament als de les entitats esportives.

Per això, el món cooperatiu, les empreses i els àmbits de debat i coneixement del sector poden ser un referent i un ajut important per a satisfer aquestes necessitats des les entitats esportives amb vocació educativa.

D'altra banda, les institucions públiques i les federacions esportives haurien de plantejar-se polítiques sistemàtiques i conjuntes de foment de la capacitat educativa de les organitzacions esportives, una intervenció en la cultura



ARXIU

esportiva del país i una orientació de les pròpies normatives per a facilitar un esport realment compromès amb la formació dels nous ciutadans.

No falten cooperatives capacitades per a aportar el coneixement estratègic i el domini dels conceptes de fons o la competència per a treballar i consolidar una determinada cultura a les organitzacions. Especialitzades en l'àmbit educatiu, en el de la responsabilitat social o en la promoció de l'economia cooperativa, n'hi han moltes que tenen el saber que aplanaria el camí al món de l'esport, en què tant les funcions estratègiques com la concreció sistemàtica dels elements de construcció de la cultura corporativa no estan tan esteses.

Per tot això, el món cooperatiu pot tenir un paper rellevant per a impulsar dinàmiques per a millorar l'eficiència educativa de l'esport, tant al costat de cadascuna de les entitats com en la creació dels àmbits propis i comuns de transferència de coneixement per a federacions i clubs. ■

Estudi sobre autofinançament cooperatiu (part II)

Resultats de les enquestes i conclusions de l'estudi presentat en el número anterior.

Miquel Corna, Miquel Miró, Maria Lluïsa Navarro i Fermí Vives

Serveis d'Estudis i Projectes (SEP)

Resultats de l'enquesta

S'ha fet una enquesta a les diferents federacions de cooperatives, que apleguen el 80% de les cooperatives de Catalunya. A continuació presentem les federacions enquestades i el nombre de cooperatives de què es compon cadascuna:

Federació de Cooperatives	Nre. de cooperatives
Consumidors i Usuaris	86
Serveis i Transportistes	142
Agràries	237
Ensenyament	30
Treball	427
Habitatge	Sense dades

Les qüestions que es van plantejar i les respostes rebudes són les següents:

a) Tenen secció de crèdit o algun altre òrgan financer propi?

F. C. Consumidors i Usuaris: Les cooperatives federades no tenen seccions de crèdit. Com a altres eines de finançament propi, podem dir que algunes cooperatives (Abacus i Consum) ofereixen rendiments a les aportacions al capital social voluntari, i que d'altres (com ara El Brot, Cooperativa de Distribució de Productes Ecològics) han fet emissions de títols participatius entre els seus socis i la societat civil en general.

F. C. Serveis i Transportistes: Les cooperatives afiliades no tenen secció de crèdit. Algunes són sòcies de Coop 57 i de Fiare.

F. C. Agràries: Noranta-nou cooperatives tenen secció de crèdit.

F. C. Ensenyament: No.

F. C. Treball: No.



ARXIU

b) Han pensat a constituir quelcom per a estalvi i crèdit?

F. C. Consumidors i Usuaris: En qualitat de membre del Grup Empresarial Clade, Abacus participa a SICOOP. Altres cooperatives de consum són sòcies de Coop 57.

F. C. Serveis i Transportistes: No.

F. C. Agràries: No.

F. C. Ensenyament: No.

F. C. Treball: No.

c) Amb quines entitats financeres operen les cooperatives i els seus socis?

F. C. Consumidors i Usuaris: No és possible conèixer la resposta a aquesta qüestió pel que fa a les cooperatives, i encara menys pel que fa als socis consumidors que les componen.

F. C. Serveis i Transportistes: El 90%, amb entitats bancàries convencionals, i el 10% restant, amb Coop 57. Hi ha la Cooperativa de Radio Taxi de Barcelona, que té en paral·lel una altra cooperativa d'ajut assistencial al taxi.

F. C. Agràries: Amb totes les que hi han a Catalunya.

F. C. Ensenyament: Amb les convencionals.

F. C. Treball: Amb les convencionals.

d) Quin és el percentatge d'entitats

convencionals, entre bancs i caixes?

F. C. Consumidors i Usuaris: En desconexem el percentatge, però amb tota seguretat és majoritari.

F. C. Serveis i Transportistes: El 90%.

F. C. Agràries: No ho poden saber.

F. C. Ensenyament: El 99%.

F. C. Treball: El 98%.

e) Quin és el percentatge cooperatives de crèdit o altres òrgans de l'economia social?

F. C. Consumidors i Usuaris: En desconexem el percentatge.

F. C. Serveis i Transportistes: No contesten.

F. C. Agràries: Es treballa amb Banterra i hi han cooperatives amb secció de crèdit que tenen contracte d'agència, i Cajamar.

F. C. Ensenyament: No contesten.

F. C. Treball: El 2%.

f) Quin és el volum d'ingressos de les cooperatives federades?

F. C. Consumidors i Usuaris: 538 milions d'euros.

F. C. Serveis i Transportistes: (taula de compres).

F. C. Agràries: 1.333 milions de d'euros.

F. C. Ensenyament: No en tenim dades.

F. C. Treball: 307.689.989,62 €.



Altres vies de finançament cooperatiu

També hem constatat que hi han diferents entitats financeres, avaladores i impulsors d'estalvi per a engegar projectes cooperatius i d'economia social i solidària. Passem a detallar-les:

1) Societat d'inversió Cooperativa (SICOOP)

Aporta finançament a projectes relacionats amb el creixement i la creació de noves activitats en un marc multisectorial.

2) FesGEST Catalunya

Impulsa la creació d'una xarxa de grups de gestió de l'estalvi solidari territorial per al desenvolupament de l'economia social.

3) Triodos Bank, banca ètica i sostenible

Es un banc que tan sols inverteix en empreses i projectes que milloren la qualitat de vida de les persones.

4) Grup d'Inversors Cooperatius (Gicoop)

Aquest grup, amb el suport de la Fundació Seira, es una societat que agrupa persones inversores interessades a obtenir una rendibilitat raonable i donar suport a una altra forma de fer empresa.

5) Avalis Catalunya SGR

És una societat de garantia recíproca l'objecte social de la qual és atorgar avals financers, econòmics i tècnics a les pimes, les cooperatives, les microempreses, els autònoms i els professionals amb seu social a Catalunya.

6) Oinarri SGR

Es una societat de garantia recíproca que atorga tota mena d'aval que necessitin les empreses de l'economia social: tant financers com tècnics o financers.

7) Noves formes de finançament col·lectiu:

a) Micromecenatge (crowdfunding): En petites quantitats de diners es poden finançar projectes, ja sigui per obtenir un petit benefici econòmic o per sentir-se part de la idea.

b) Crowd investment: És un grup que congrega persones interessades a participar en un projecte d'inversió aportant diners perquè es desenvolupi a canvi d'una participació en els guanys.

c) Crowdlending: És un préstec que fan els particulars i les empreses conjuntament i que consisteix en el finançament a petites i mitjanes empreses a canvi d'un tipus d'interès. És a dir, que fan la mateixa activitat que faria una entitat financera però sense la intermediació bancària.

Conclusions: el futur de l'autofinançament cooperatiu

Tal com es desprèn del nostre estudi, cal que constatem que han existit i existeixen diferents formes de finançament cooperatiu, entre les quals hi han les vies de finançament no regulat.

Malgrat això, trobem a faltar una intercooperació entre totes les entitats (cooperatives i entitats financeres); i, si hi és, costa de veure. Creiem que és molt positiva la realització de jornades com ara les de Financoop o altres que s'organitzen per donar a conèixer les vies de finançament

existents i la possibilitat d'establir col·laboració entre totes les entitats i el món cooperatiu.

Seria ideal que fossin els socis de les cooperatives els qui financessin la seva empresa cooperativa, perquè aquesta no hagi anar a buscar finançament extern. També seria positiu potenciar més la figura del soci col·laborador financer, com diu la Llei de cooperatives.

Una vegada més, recomanem que les entitats de crèdit cooperatiu facin més difusió dels seus serveis dins del món cooperatiu.

Probablement la creació d'un banc cooperatiu potent solucionaria el problema de l'existència d'un nombre tan elevat d'entitats de crèdit i regularia les finances cooperatives, i això donaria força, estabilitat i seguretat al sector. Per crear aquest banc, s'ha de conscienciar el món cooperatiu de la necessitat de tenir-lo, cosa que per ara, malgrat els diferents intents d'aconseguir-ho, no ha estat possible. Les dificultats d'aportar el capital i crear les estructures necessàries, així com la poca col·laboració de les diferents administracions, no han permès tirar endavant aquest projecte.

La nostra conclusió és que, malgrat el poc interès que hi ha a hores d'ara per crear un banc cooperatiu fort, cal continuar donant a conèixer els que funcionen arreu del món, i també intentar cooperar-hi en el futur. Així mateix, considerem que l'actual és un moment bo per a fer tots els canvis que calguin per a assolir la millora econòmica i social del país, per a avançar, en definitiva, cap a un futur més esperançador per al conjunt de la societat. ■

Fidelitat a la Fundació Roca i Galès

Esteve Puigferrat i Aguilar



Joan Martí i Peiris (30/09/1924-21/02/2014)

L'última notícia que vam tenir d'ell va ser una trucada telefònica felicitant-nos els Nadals i disculpant-se que donat el fred d'aquells dies de desembre, no havia pogut assistir al lliurament dels Premis Fundació Roca i Galès 2013.

Degut a la seva constant presència – sovint acompanyat de la seva muller, Carme Casanovas – en tots els actes que la Fundació organitzava, i de la que n'havia estat membre del Patronat, m'ha fet veure aquesta fidelitat que exposo en el títol d'aquest escrit. La darrera volta que vaig saludar-lo, estava eufòric. Va ser en una Assemblea de la Sectorial d'Economia Social de l'ANC, que es va celebrar a la sala d'actes de la Fundació Roca i Galès, el primer dilluns del passat mes d'octubre. També hi va participar el nostre recordat Santos Hernández.

Ara farà un any, vaig trobar-me el matrimoni Martí-Casanovas a la Biblioteca Caterina Figueres de Tona. Feien una estada a l'Hostal

Montserrat i al Balneari Codina, en un d'aquests viatges organitzats per a la gent gran. La trobada va ser casual, però des d'aquell moment vam compartir tota la seva estada al poble: vaig tenir el plaer de gaudir de la seva companyia mentre els mostrava el meu estimat poble. Arrel dels dos actes de comiat que se li han dedicat, un a Mataró –on va néixer– i l'altre a Barcelona –on va viure bona part de la seva vida– tot llegint els parlaments que se li van dedicar, me n'he assabentat que era estimat pels seus fets; que quan es comprometia en la defensa d'una causa era fins al final. Sense la seva intervenció probablement molt patrimoni cooperatiu de Mataró i Barcelona, no s'hagués lliurat de l'especulació a mans privades. Parlant amb la seva vídua i llegint els escrits dels seus fills Miquel i Laia, tinc una imatge molt bonica d'aquesta família. Procurarem tant la Fundació Roca i Galès, com a títol personal conservar aquesta amistat.

Adéu amic Joan! ■

Tast de vi. Característiques de les diferents varietats (I)

Jordi París
Enòleg

Amb aquest article, en comencem una sèrie que vol ser una guia, senzilla, que pugui ajudar els nostres sentits, quan tastem un vi, a percebre les diferents sensacions que aquest ens ofereix. Es tracta d'aconseguir que tinguem una idea de l'origen d'aquestes aromes, colors i sabors, que en ocasions són percepcions sensorials que no tenen, d'entrada, res a veure amb el raïm o el vi, i que ens poden traslladar a situacions passades, com ara a la infantesa, o a altres llocs.

Podríem definir el vi com una beguda no pas per a beure, sinó per a degustar, per a tastar, ja que ens desperta els sentits. Això, evidentment, sense ingerir-ne una quantitat excessiva, ja que cal anar amb compte amb l'alcohol, que constitueix un component quantitativament important del vi.

En aquesta sèrie d'articles parlarem de les sensacions de tota classe que ens ofereixen les diferents varietats de raïm, encara que això depèn molt del tipus de terra on arrelen els ceps i de com estan criats i podats, en definitiva, del maneig que han rebut.

Veurem que les diverses varietats de vi, que poden ser molt diferents entre si, ens poden aportar percepcions sensorials ben distants les unes de les altres.

Utilitzarem aquest primer article com a introducció, comentant una mica el conreu de la vinya i les sensacions que ens ofereixen els vins en les diferents fases del tast.

El conreu de la vinya

La vinya és originària de la conca mediterrània. S'hi conrea des de fa milers d'anys. I s'ha anat estenent per totes les zones temperades del planeta: a l'hemisferi nord entre els paral·lels 30 i 50, i a l'hemisferi sud entre els paral·



Vinyes a la tardor.

lels 30 i 45, evidentment amb excepcions.

Els principals productors de vi a escala mundial són Itàlia, França i Espanya, seguits de Rússia. A Catalunya es produeixen anualment prop de 3,5 milions d'hectolitres, una xifra que representa aproximadament l'1% de la producció mundial.

Pel que fa al conreu de la vinya, cal destacar que, a causa de la incidència de la plaga de la fil·loxera, un insecte que al segle XIX va destruir la totalitat de les plantacions a Europa, el cep ac-

tual consisteix en un peu, d'origen americà, ja que les varietats originàries del continent americà són resistents a l'insecte, al qual s'empelta la part aèria, la que produeix el raïm, que és d'origen europeu. És l'única manera d'eliminar la plaga de la fil·loxera, ja que no hi han tractaments eficaços per a controlar-la.

El mes vinent us parlarem del tast del vi. Descriurem de manera senzilla com l'hem de fer i què podem percebre durant les tres fases del tast: la visual, l'olfactiva i la gustativa. ■

J.P.

Donació de llibres

1. Actualidad del Movimiento Cooperativo y Mutual. Buenos Aires: Colegio de Graduados de Cooperativismo y Mutualismo de la Republica Argentina, 1998.
2. Comentarios al código de comercio y legislación mercantil especial. Ley general de cooperativas (vol. 3r). Madrid: 1994.
3. "Cooperativisme Europeu". Jornades d'informació organitzades el 1977 per la Fundació Roca i Galès. Barcelona: Fundació Roca i Galès, 1977.
4. DAVID, Marcel. Los trabajadores y el sentido de su historia. Santiago / Madrid: ZYX, 1968.
5. ESTIVILL, Jordi. Panorama de la lucha contra la exclusión social. Ginebra: OIT, 2003.
6. GERNIGON, Bernard. Procedimientos de elección y remoción de dirigentes sindicales. Ginebra: OIT, 1977.
7. GIRBÉS, Joan Carles. Llegir ens fa més grans. Guia pràctica per a fer fills lectors. València: Bromera / Generalitat de Catalunya, 2008.
8. Guía práctica sobre aprovechamiento por turno de bienes inmuebles. OCU, 2000.
9. Innovacions que alimenten el planeta. L'estat del món. Barcelona: Unescocat, 2011.
10. LÓPEZ I MORA, Frederic V. El trabajo autónomo en España. València: CIRIEC-España, 2007.
11. LOUIS, R. Les coopérateurs et leur comptabilité coopérative. Ginebra: OIT, 1977.
12. ORELLANA, W. El futuro del trabajo directivo. València: CIRIEC-España, 1995.
13. PAZ CANALEJO, Narciso. La sociedad cooperativa ante el reto de los mercados actuales. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2002 (Informes y Estudios).
14. Productivitat i flexibilitat. Barcelona: CTESC, 2005.
15. TIC i treball a Catalunya. Barcelona: CTESC, 2004.

■ La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

■ Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

■ Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

■ Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Coopercació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

■ Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

■ Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:

dilluns a dijous de 9:30 a 13 h.

dimarts i dijous de 16 a 19 h.

Telèfon: 93 215 48 70

Fax: 93 487 32 83

a.e.: biblioteca@rocagales.cat

www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès ha rebut de nou una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons. Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades. Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó



ALTERNATIVAS ECONÓMICAS

Núm. 12. Març del 2014

Barcelona

www.alternativaseconomicas.coop

contacto@alternativaseconomicas.coop

Revista de publicació mensual, escrita en llengua castellana. El tema estrella està dedicat a la corporació Mondragón. A l'article editorial, Andreu Missé, director de la revista, fa una breu introducció de la situació actual en què es troba la corporació. També ens parla de les conseqüències que ha tingut des de la crisi de Fagor, juntament amb el ressò mediàtic corresponent. Fa una anàlisi meticulosa i contesta a les persones que han posat en dubte la importància que té el model cooperatiu davant la crisi. Els tres articles següents són: "Mondragón, l'hora decisiva", que explica el dur moment pel qual passa la corporació basca després de gairebé seixanta anys d'existència i inclou quadres estadístics referent a les àrees de desenvolupament, el nivell de ocupació, etc.; "Eroski intenta aguantar l'aposta de la competència", que fa referència als maldecaps que té la cooperativa a causa del gran deute que arrossega fa anys, sumant altres factors més, com ara la forta competència d'altres cadenes d'hipermercats; i "Una excepció democràtica i participativa". Les seccions següents de la revista inclouen un seguit d'articles que fan referència al panorama econòmic i les eleccions europees, l'energia, les finances, l'austeritat, l'Argentina, l'Àsia, l'acaparament de terres, la anàlisi de la conjuntura, els indicadors (que inclou una sèrie de quadres estadístics) i l'entrevista, en aquest cas, a un economista. El dossier central porta per títol "Impostos per a l'Estat del benestar". El segueixen les seccions "Anàlisi"; "Vida cultural", que parla de llibres i revistes (inclou la ressenya de *Cooperació Catalana*); "Vida cultural i ciutadana", que parla de la Cooperativa d'Habitatges del Prat de Llobregat; "Vida cultural Alternativas Económicas", en el qual fan un balanç de la revista que celebra un any de vida. La publicació acaba amb "Documentals i cinema", "Bloc de notes", "Agenda", "Cartes dels lectors" i "Crònica", amb el *Diccionari irreverent d'economia*. ■



LA TERRA

Núm. 400. Febrer del 2014

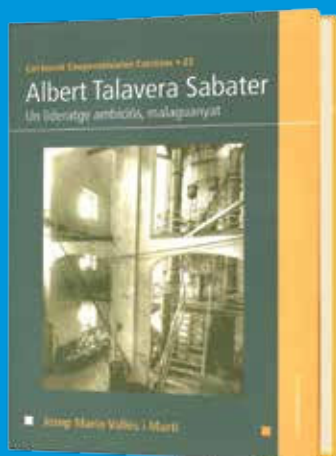
Barcelona

www.uniopagesos.cat

laterra@agronet.org

Revista mensual editada per la Unió de Pagesos de Catalunya. Les dues pàgines centrals les dedica a la celebració de la publicació del número 400, en aquest mateix any en què la Unió de Pagesos en fa quaranta de la seva existència. Aquestes pàgines centrals donen veu a diferents lectors perquè opinin sobre la publicació; la majoria d'aquests són pagesos, d'altres periodistes, presidents de cooperatives, consellers, economistes, etc. Les quatre pàgines següents són un suplement especial dedicat a productes i anuncis de cooperatives. La resta informa de les últimes notícies, amb els articles d'opinió i escrits que ens parlen del sector de l'olivera i l'oli i del del porcí. La revista continua amb textos que informen sobre la política agrària, el territori, el medi rural i el Pla de l'Estany. Tot seguit, els apunts de meteorologia i una entrevista. Segueix l'informe, amb el títol: "Política agrícola comuna". Les últimes pàgines, a la secció "Gestió", inclouen en diferents apartats la part dedicada al pagès i empresari, els llibres i webs, iniciatives, amb l'article: "Pagesos d'Altafulla cultiven calçots en producció integrada i els ofereixen cuits". A continuació hi han les seccions "Assessoria jurídica", "Legislació", "Agenda sindical", "Oficines i anuncis breus" i "Més avantatges", que conté ofertes per als afiliats de productes i serveis a preus molt competitius. ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans



Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep Josep
Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel Sants
Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonei Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Mícala Chalmeta
14. SUÑÉ MORALES, Jordi Miquel
Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Antón
17. GARAU ROLANDI, Miguel Joan
Peiró i Belis
18. BOSCH I CUENCA, Pere Jaume
Rossich i Bassa
19. PIÑANA EDO, Marcel·li Joan
Mestre i Mestre
20. HERNANDEZ BENAVENTE, Santos
Josep Espriu i Castelló
21. ROTGER I DUNYÓ, Agnès
Joan Ventosa i Roig
22. PONS I ALTÈS, Josep M.
Pere Boldú i Tilló

23

**VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Albert Talavera i Sabater**

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - www.rocagales.cat

 facebook.com/fundacio.rocagales.5



FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Aragó, 281, 1r-1a. 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870
www.rocagales.cat
cc@rocagales.cat

cooperació
CATALANA

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Entitat _____
Nom _____ Cognoms _____
Adreça _____
Codi postal _____ Població _____
Telèfon _____
Correu electrònic _____

☐ **Desitjo subscriure'm fins nou avís a la revista Cooperació Catalana**
Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

- ☐ Transferència IBAN ES37 2100 3014 7625 0001 8353
☐ Xec bancari adjunt a nom de: FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
☐ Domiciliació bancària: Nom titular: _____
Entitat bancària: _____
Codi BIC: _____

Codi IBAN:

**Preu de
subscripció anual
(11 núms.)
30 €**
Preu d'un número: 3 €

